

บันทึก

เรื่อง หรือพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๙

ด้วยท่านนายกรัฐมนตรีได้สั่งให้ส่งเรื่องหรือพระราชบัญญัติการเลือกตั้งของ
ผู้ว่าราชการจังหวัดลพบุรี มาให้เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาและเสนอคณะรัฐมนตรี
โดยตรง ดังสำเนาหนังสือท้ายบันทึกนี้

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกาได้พิจารณาแล้วเห็นว่า

(๑) ด้วยบทกฎหมาย

มาตรา ๒๑ บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ข้าราชการ พนักงานเทศบาล หรือพนักงาน
สุขาภิบาล สมัครรับเลือกตั้ง เว้นแต่

(๑) ข้าราชการการเมือง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร นายกเทศมนตรีหรือ
เทศมนตรี

(๒) ได้ออกจากตำแหน่งเกินกว่าหกเดือนในวันสมัครรับเลือกตั้ง เว้นแต่ในกรณี
ที่มีการยุบสภาผู้แทนราษฎร หรือในกรณีที่มีการเลือกตั้งสมาชิกขึ้นแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้สมัคร
รับเลือกตั้งได้ เมื่อได้ออกจากตำแหน่งก่อนวันสมัครรับเลือกตั้ง หรือ

(๓) ผู้จำต้องรับราชการตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ซึ่งมีใช้ทหารหรือตำรวจที่
ต้องรับราชการตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหาร หรือกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการฝึก
วิชาทหาร”

(๒) ความเข้าใจ

เห็นได้ชัดว่า มาตรา ๒๑ ห้ามข้าราชการ เว้นแต่ (๑) ข้าราชการซึ่งเป็นข้าราชการ
การเมือง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ฯลฯ สำหรับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรย่อมหมายถึงสมาชิก
ประเภทที่ ๒ โดยเฉพาะ ไม่หมายถึงสมาชิกประเภทที่ ๑ เพราะสมาชิกประเภทที่ ๑ ย่อมขาดจาก
สมาชิกภาพในวันเลือกตั้งเสียแล้ว โดยเหตุนี้ข้าราชการซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภทที่
๒ จึงสมัครรับเลือกตั้งได้ ความในอนุมาตรา (๒) ย่อมใช้บังคับเฉพาะกรณีที่ข้าราชการมิได้เข้า
ลักษณะดังบัญญัติไว้ในอนุมาตรา (๑) คือมิได้เป็นข้าราชการการเมืองหรือสมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎร

(๓) ผู้ปฏิบัติในการรับสมัคร

ได้แก่ผู้ว่าราชการจังหวัด ฉะนั้น กระทรวงมหาดไทยอาจแนะนำให้ผู้ว่าราชการ
จังหวัดรับสมัครข้าราชการประจำที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภทที่ ๒ ได้

(๔) ผู้วินิจฉัยขาด

แม้ว่าตัวบทกฎหมายจะขัดตั้งที่กล่าวมาแล้ว แต่ก็อาจมีบุคคลเห็นว่ามันขัดก็ได้ โดยเหตุนี้แม้ผู้ว่าราชการจังหวัดจะรับสมัครตามคำแนะนำของกระทรวงมหาดไทย แต่ถ้าข้าราชการ ซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภทที่ ๒ ได้รับเลือกตั้ง บุคคลผู้ที่เห็นว่าไม่ขัดก็อาจยื่นคำร้องคัดค้านต่อศาลจังหวัดว่า การที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นได้รับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นมิได้เป็นไปโดยชอบ โดยบุคคลดังกล่าวไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามมาตรา ๖๐ ได้ ศาลฎีกาอาจเห็นไปในทางที่ว่า ข้าราชการผู้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภทที่ ๒ ไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง และอาจวินิจฉัยให้มีการเลือกตั้งใหม่ก็ได้^๑

(๕) ทางแก้

ทางแก้ที่ไม่เสี่ยงภัยก็คือ การแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการเลือกตั้งฯ เสียใหม่ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น จนทำให้ปราศจากข้อสงสัย

ถ้าจะแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการเลือกตั้งฯ แล้ว ก็ควรจะถือโอกาสนี้เพิ่มเติมบทบัญญัติว่า เมื่อได้รับเลือกตั้งแล้ว ข้าราชการผู้เป็นข้าราชการการเมือง หรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประเภทที่ ๒ ต้องลาออกจากตำแหน่งข้าราชการ เพื่อเป็นการแยกข้าราชการกับการเมืองให้ออกจากกันตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฯ ซึ่งมุ่งหมายให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภทที่ ๒ เท่านั้น ที่จะเป็นข้าราชการได้

(ลงชื่อ) หยุต แสงอุทัย

(นายหยุต แสงอุทัย)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

^๑ มาตรา ๖๐ ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ผู้ว่าราชการจังหวัดประกาศผลการเลือกตั้ง ผู้เลือกตั้ง ผู้สมัคร ในเขตเลือกตั้ง หรือผู้แทนพรรคการเมืองใด เห็นว่า การเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น หรือการที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนใดได้รับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น มิได้เป็นไปโดยชอบ มีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านต่อศาลจังหวัดซึ่งเขตเลือกตั้งนั้นตั้งอยู่

มาตรา ๖๑ เมื่อศาลจังหวัดได้รับคำร้องคัดค้านแล้ว ให้ดำเนินการพิจารณาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งโดยเร็ว แล้วให้ทำความเห็นและส่งสำนวนไปยังศาลฎีกาเพื่อวินิจฉัย ในการวินิจฉัยนั้น ศาลฎีกาจะต้องฟังข้อเท็จจริงตามที่ศาลจังหวัดได้วินิจฉัยมาแล้วจากพยานหลักฐานในสำนวน และให้มีอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) ถ้าเห็นว่าการเลือกตั้งเป็นไปโดยมิชอบ สมควรจะให้มีการเลือกตั้งใหม่ ให้มีคำสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ในเขตเลือกตั้งนั้น หรือเฉพาะแต่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนใดที่ถูกคัดค้านในเขตเลือกตั้งตามคำร้องคัดค้านนั้นได้

(๒) ถ้าเห็นว่าการเลือกตั้งเป็นไปโดยชอบ หรือแม้มิชอบ แต่ไม่มีเหตุอันสมควรจะให้มีการเลือกตั้งใหม่ในเขตเลือกตั้งนั้น หรือเฉพาะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนใดที่ถูกคัดค้านในเขตเลือกตั้งนั้น ให้มีคำสั่งยกคำร้องคัดค้านเสีย

มาตรา ๖๒ เมื่อศาลฎีกามีคำสั่งอย่างใดแล้ว ให้ส่งสำเนาคำสั่งไปยังรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม เพื่อแจ้งให้ประธานสภาผู้แทนราษฎร และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยทราบ

ในระหว่างที่ศาลฎีกายังมิได้มีคำสั่งเป็นอย่างอื่น ให้ถือว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งถูกคัดค้านนั้นเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรโดยชอบ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
กันยายน ๒๕๕๙